

ЛЮБОМИРУ ЦАРИКУ – 60 РОКІВ

Сьогодні географічна громадськість України відзначає 60-річчя від дня народження талановитого педагога, вченого і організатора наукових досліджень, професора, Відмінника народної освіти **Любомира Петровича Царика**.

Народився Любомир Петрович в селі Порохова Бучацького району у вчительській родині 28 листопада 1955 року. Варто бути відвертим, що в улюблену зі школи "географію" ювіляр занурився не одразу. Спочатку було навчання у Львівському електротехнікумі зв'язку за спеціальністю радіозв'язок і радіомовлення. По закінченню – робота у Закарпатському обласному радіотелевізійному центрі на посаді радіооператора. Потім служба в збройних силах символічно в районі станції Львівської Подільського району Московської області сповнена молодечих пригод і суворой дисципліни. У 1976 році змужнілий юнак поступає на підготовче відділення Московського державного університету імені М.В. Ломоносова. Саме там було сформовано його життєвий навик лише самостійно здійснювати будь-які розрахунки за допомогою ручки і паперу. Зрозуміло, що найкращий вищий навчальний заклад того часу і тієї епохи зібрав унікальний викладацький колектив. Географічне бачення Любомира Петровича формувалось

в безпосередньому контакті з такими світилами географічної науки, як М.М. Дроздов, О.Г. Воронов, Ю.Г. Саушкін, О.М. Рябчиков, І.П. Израель, А.П. Капіца, Г.К. Тушинський, М.А. Гвоздецький, А.Т.Хрущов та низка інших. Серед великого числа претендентів вихідець із Західної України (!!!) був помічений та в 1982 р. рекомендований до вступу в аспірантуру. Науковим керівником дисертаційного дослідження стала д.г.н, проф. Т.М. Калашнікова, котра підтримала вибір аспірантом теми дослідження "Економіко-географічні аспекти вдосконалення територіального управління господарством (на матеріалах Північного економічного району)". В 1987 р. відбулось слухання роботи на кафедрі економічної географії, після чого було прийнято рішення про повернення на рідні пенати. У 1988 р. - захист кандидатської дисертації на спеціалізованій вченій раді географічного факультету МДУ

3 липня 1987 р. Любомир Петрович пов'язаний з Тернопільським національним педагогічним університетом імені В. Гнатюка (за цей час заклад "виріс" з статусу педагогічного інституту до національного університету, що носить ім'я знаного етнографа). Зразу ж молодому науковцеві вдалось завоювати авторитет та повагу в колективі. Спочатку працює на посаді викладача, старшого викладача, згодом – доцента кафедри фізичної географії; впродовж 1992-2000 рр. – доцент кафедри географії України (активно підтримував її утворення, яка стала першою кафедрою з такою назвою в педагогічних вишах України).

Окремо варто згадати те, що з ім'ям Любомира Царика тісно переплетено зі створенням географічного факультету як окремого підрозділу в Тернопільському педагогічному інституті у 1990 році і обранням його першим деканом.

Після ейфорії утворення факультету прийшла довга і копітка робота щодо утвердження його як навчального підрозділу та наукового осередку України. Особиста ініціатива та колективна підтримка обумовили роботу з формування навчально-матеріальної бази факультету, створення геостаніонару у 1993 році, відкриття нових спеціальностей – екології та охорони навколишнього середовища у 1995 році, туризмознавства – у 2004 році, кафедри географії України і краєзнавства у 1992 р. та кафедри геоекології та методики

викладання екологічних дисциплін у 2000 р., формування кваліфікованого колективу викладачів і стабільного контингенту студентів. За період роботи Любомира Петровича на посаді декана захищено 2 докторських і 17 кандидатських дисертацій викладачами факультету і 10 студентів стали призерами всеукраїнських олімпіад з географії і екології. Успішним очільником факультету ювіляр був до 2006 р.

У 1999 році за серію публікацій еколого-географічного спрямування Любомира Петровича було обрано членом-кореспондентом Української Екологічної Академії наук.

Його наукові доробки завжди тісно пов'язані з практичною стороною, він людина дії, координатор численних природоохоронних акцій, експедиційних досліджень та польових навчальних практик, зокрема з дослідження екологічного стану долини р. Серет (1989), Тернопільського ставу (1993), інвентаризації зелених насаджень м. Тернополя (1995), природи Голицького ботаніко-ентомологічного заказника (1996), екологічного стану заповідних об'єктів долини Дністра (1997), обстеження регіональних ландшафтних, дендрологічних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва на предмет їх екологічного стану та рекреаційної ємності (2004), дослідження перспективних ключових та сполучних територій як основних структурних елементів регіональної екомережі (2005-2008), особливостей природокористування рр. Гнізни, Джурина, Вільховець (2006-2008) тощо.

За результатами досліджень ним опубліковано понад 230 наукових праць, в тому числі монографії: "Голицький ботаніко-ентомологічний заказник загальнодержавного значення" (1997), "Природні рекреаційні ресурси: методи оцінки і аналізу" (2001), "Еколого-географічний аналіз і оцінювання території: теорія та практика" (2005), "Географічні засади формування і розвитку регіональних природоохоронних систем (концептуальні положення, практична реалізація)" (2009), "Природні умови і ресурси Тернопільщини" (2011), "Регіональний ландшафтний парк "Загребелля" у системі заповідного і рекреаційного природокористування" (2014).

Логічним і очікуваним став захист Любомиром Петровичем у 2010 році докторської дисертації за спеціальністю 11.00.11 – конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів у спеціалізованій вченій раді Львівського національного університету.

Організаторські здібності Любомира Петровича пов'язані з ініціативою створення та видання фахового часопису "Наукові записки ТНПУ. Серія: Географія", перший номер якого побачив світ у 1997 році. Сьогодні він вважається одним з провідних в Україні. "Записки ..." виходять з періодичністю двічі на рік та публікують результати наукових розвідок в галузі фізичної, суспільної і конструктивної географії, геоекології і раціонального природокористування, рекреаційної географії та туризмознавства. Проф. Л.Царик очолює редакційну колегію журналу, до складу якої входять науковці з України, Польщі та Російської Федерації. Відповідаючи сьогоднішнім вимогам, часопис зареєстровано в низці наукометричних баз даних.

Особливе місце в діяльності вченого займає проблема розвитку географічної та екологічної освіти. Започаткований Любомиром Петровичем обласний еколого-краєзнавчий проект "Твій рідний край" (у 2000 р.) спрямований на дослідження рідної природи, збереження і відродження унікальних природних комплексів за участю учнівської молоді. Вченим підготовлена також низка навчальних матеріалів для загальноосвітньої школи: "Проблеми екології рідного краю" (1993), "Основи екологічних знань" (1995, 1996), "Географічні таблиці" (1998), "Навчально-краєзнавчий атлас Тернопільської області" (2000), "Географія Тернопільської області" (2005), шкільні підручники з екології для 10 і 11 класів профільного (2010) і академічного рівнів (2011).

Плідною і результативною є співпраця з іноземними науковцями. Зокрема, за ініціативи Любомира Петровича спільно з польськими колегами було проведено чотири міжнародні наукові конференції з проблем екологічної географії (1999, 2004, 2010, 2013).

За його пропозиціями створена низка заповідних об'єктів на Тернопіллі, розроблено проекти мережі регіональних ландшафтних парків, з 2012 року успішно реалізується еколого-просвітницький проект "Шкільний дендрарій".

Під керівництвом Любомира Петровича з 1995 року функціонує науково-дослідна лабораторія "Моделювання еколого-географічних систем", в рамках якої виконано 5 держбюджетних та 5 госпдоговірних робіт, опубліковано 7 монографій, 10 навчальних посібників для вищої школи, підготовлено і захищено 10 кандидатських і 1 докторська дисертацій, 20 магістерських, 115 дипломних, і більше 200 кур-

сових робіт. Вченим обґрунтовано концепцію регіональних природоохоронних систем, удосконалено ландшафтознавчі аспекти концепції екомереж, розроблено методичні підходи до оцінки й аналізу природних рекреаційних ресурсів, еколого-географічних ситуацій. Розробка проекту подільської частини Галицько-Слобожанського екокоридору, створення схем регіональних екомереж Поділля, Тернопільської області, локальної екомережі м. Тернополя є вкладом наукової школи з екологічної географії професора Царика Л.П. у реалізацію загальнодержавної програми з формування національної екомережі України на період 2000-2015 років.

Сьогодні Любомир Петрович – доктор географічних наук, професор, відмінник освіти України, член-кореспондент Української Екологічної Академії наук, член експертної комісії з Охорони навколишнього середовища МОіН

України, член низки почесних громадських організацій – Українського географічного товариства, Тернопільського осередку НТШ, науково-технічних рад природного заповідника "Медобори", національних природних парків "Дністровський каньйон", "Кременецькі гори", завідувач кафедри геоекології та методики викладання екологічних дисциплін географічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Повний перелік заслуг, звань і нагород Любомира Петровича Царика можна продовжувати не на одну сторінку, але найпершим в переліку є звання Людини з великої букви, і цим все сказано.

Всім колективом факультету і редколегією часопису вітаємо шановного ювіляра! Бажаємо всіх духовних і матеріальних благ на многії і благії літа!

*Колектив географічного факультету,
Редакційна колегія часопису "Наукові записки. Серія: Географія"*